

Pokojová služba? Dal bych si mouchy, průjem a žabí orchestr, prosím

Jistý pár z Derbyshiru se soudí s cestovkou Thomas Cook, poněvadž jejich rodinnou dovolenou v Turecku prý zhatily choroby, hmyz, drobné ptactvo a průjem tak katastrofický, že jejich desetiletá dcera skončila ve špitále na kapačkách.

Tvrdí, že během pobytu ve čtyřhvězdičkovém středisku s „lázněmi“ (tady už mi začínají bříkat poplašné zvonky) se museli potýkat s mouchami a ptáky v restauraci a že obsluha švédského stolu (zase bříkání) prý přidávala nové jídlo k tomu starému.

Pořád vám na tom nepřijde nic divného? Ani mně ne. A už vůbec mě nepřekvapuje, že jejich dceru převezli do nemocnice s údajnými „zažívacími potížemi“, jak stálo v novinách. Té holce je deset. A je v Turecku. Nerad to říkám, ale to se zkrátka za daných okolností stává.

Skrábu se teď na hlavě a hledám v paměti, jestli jsem někdy zažil dovolenou, během níž by některá má ratolest neskončila v nemocnici s krvácivým zraněním, hmyzím štípnutím, úpalem nebo otravou jídlem. É... ne. Nic se mi nevybavuje.

Marně si také vzpomínám, zda jsem kdy pobýval v hotelu, který by se nevyjímal na předních stránkách bulvárů jako odstrašující příklad, kdybych měl ve zvyku žalovat.

Dodnes si pamatuju tu přestavěnou ovčárnu v náhorní Bolívii, kde mě jednoho rána probudil uklízeč, šouravě prošel kolem mé postele, zamumlal „buenos días“, zavřel se do koupelny a hlasitě si vyprázdnil střeva, načež zase šoupavým krokem odešel. Rozloučil se poněkud nedostatečným „gracias“.

Náš pár z Derbyshiru tvrdí, že personál jejich tureckého střediska jen velmi neochotně uklízel louže zvratků, které u bazénu nechávaly jiné děti. Na to mám dvě odpovědi. Zaprvé je na rodičích, aby uklízeli po svých dětech, a neobtěžovali tím nebohé gastarbeitery, co pracují za dýška. A pokud si myslí, že to potom není žádná dovolená, měli by si zajet do jednoho ugandského hotelu, který jsem navštívil loni.

Matrace mé postele byla ztvrdlá takovým množstvím zaschlých tělesných tekutin, že by ani zkušený kriminalista nepoznal, co vše se na místě činu odehrálo. Každopádně to zjevně skončilo vraždou a důkazy překrývalo cosi, co kdysi bývalo povlečením.

Každopádně nejhorší hotel, jaký jsem kdy zažil, stojí v Turíně. Trávil jsem v něm zároveň tu nejteplejší a nejvlhčí noc mého života, a to

jsem byl už leckde, včetně Kambodže. Venku se nacházelo odstavné parkoviště pro kamiony, které se otrásalo bručením stovky dieselových motorů – řidiči je měli přes noc puštěné, aby jim v kabině fungovala klimatizace. Ve čtyři ráno se ozvalo túrování, to když kamiony vyrážely zase na cestu, následované hlasitým trískáním, to když mi pod okny začali rozkládat stánky pouliční prodejci. Jelikož spánek byl za takových podmínek nereálný, strávil jsem celou noc v žalostné sprše z obavy, že se samovznítím. Vztekem, vedrem, nebo obojím.

A teď si vybavuju i hotel v Jižní Americe, kde se jediná zástrčka na pokoji nacházela ve sprchovém koutě. Taková elektrikářská práce může člověku dočista změnit účes.

A co všechny ty příšerné americké motely, ve kterých jsem za ta léta pobýval a kde člověka uspávalo pokaždé stejné bzučení z přilehlé silnice a budilo pokaždé stejné řinčení výrobníku ledu na chodbě.

A ráno mi člověk, který byl docela určitě zodpovědný za místo činu, na němž jsem přespal v Ugandě, vždycky nabídl kafe, které uvařil před několika měsíci tak, že vhodil jednu granuli Nescafé do vlažné vody, v níž se právě vykoupal jeho postarší otec.

Raději mi nepřipomínejte ani ty hotely – a myslím tím úplně všechny na světě – kde jdete do pokoje půl hodiny a pak zjistíte, že vám nefunguje vstupní karta, protože jste s ní prošli dvě stě metrů od číhosi mobilu. Nebo tu špeluňku v Turecku, kde mi barmanka odmítla nalít, protože prý „nemám ráda Angličany“.

V poslední době cestuju často s Richardem Hammondem, který je z Birminghamu, a je tudíž tak špatně seřízený, že dostane žaludeční nevolnost, sotva dorazí do Calais. Kdyby ten se měl soudit s každým zahraničním hotelem, kde v noci nevěděl, kterým koncem má mířit do záchodové mísy, byl by ještě bohatší, než jak o něm tvrdí *Daily Mail*.

Což mě přivádí k našemu televiznímu štábu. Všechno to jsou zkušené cestovatelé. Větší část roku žijí jen s tím, co si vozí v kufru. Někteří už jsou tak protřelí, co se hotelového světa týče, že už zvládnou vyplnit i žádost o vyprání prádla. A nevzpomínám si na služební cestu, během níž by alespoň někteří z nich neutrpěli syndrom nepřerušované stolice.

Loni v Thajsku se nám padesátičlenný štáb během pouhých dvou dnů smrskl na deset bojeschopných osob.

Samozřejmě že když cestuju ve volném čase, přebývám v hotelech, které jsou v každém ohledu stoprocentně příjemné. I v těch nejlepších ale narazíte na ptactvo v restauraci nebo hmyz v pokoji, a sotva padne noc, nepřeslechnutelný žabí orchestr se postará, abyste do svítání nezahmouřili oka. Anebo vás nad ránem vzbudí děcko, které bodl

komár do oka, nebo se opřelo o jedovatý strom, nebo snědlo kus pochybného kuřecího.

Možná je stížnost páru z Derbyshiru legitimní. Možná je cestovka opravdu ubytovala v hororovém hotelu – přinejmenším to tak vypadá na fotkách – a možná šéfkuchař trpěl ledvinovou chorobou a nemyl si ruce.

Já se ale vsadím, že byli zkrátka zvyklí bydlet v Británii, kde nemáme ani žáby, ani ptáky, kde z kohoutku teče pitná voda a kde státní zaměstnanci v reflexních vestách promptně odstraní každé riziko, které se kdekoli odváží vystrčit růžky. Minulý týden jsem napsal, že v Londýně je všechno lepší. A naši manželé nedávno zjistili, že lepší je všechno i v Derbyshiru.

30. listopadu 2014

Zdravíčko, sousede, klidně mi říkejte Olaf a utraťte všechny moje peníze

To byste nevěřili, jak se dnes věci mají v Norsku. Minulý víkend jsem strávil v Oslu a nikde jsem nespatrił ani stopu po špíně nebo nepořádku. Silnice zářily novotou, všechny žárovky ve všech svítidlech spolehlivě fungovaly a každá zábrana u každého soukromého parkoviště se přede mnou stavěla do pozoru jak americký mariňák.

V čerstvě zrekonstruované části městského centra zvané Tjuvholmen, doslova Ostrov zlodějů, se všechno jen blyštělo. Všechny budovy byly výrazné a stylové a zdobené vkusnými LEDkami, zároveň však na vás z použitých materiálů dýchala viktoriánská staromódnost. Lepší moderní architekturu jsem v životě neviděl.

A co teprve hotel, v němž jsem přespával. Manažer připomínal králíka z reklamy na Duracell. Servíroval drinky, obsluhoval recepci, nikdy nespál a na tváři měl vždy úsměv hluboce spokojeného muže.

Venku bylo dětské hřiště a vedle něj stály v několika řadách koloběžky a tříkolky, všechny zbrusu nové, všechny pořízené z veřejné pokladny. Státní školky jsou dnes v Norsku tak špičkové, že ty soukromé musejí vymýšlet vyložené šílenosti, aby obstály v konkurenci. Jedna z nich nabízí například nóbl francouzskou kuchyni a kurz kuchání ryb. Čtyřletým dětem.

Školy jsou na tom podle všeho ještě lépe, protože v každé restauraci mluví všichni zaměstnanci třiačtyřiceti jazyky a vědí všechno na světě. Jedna číšnice, která byla tak krásná, že jsem z ní padal do mdlob, se ke mně v jednu chvíli naklonila a vysvětlila, kde jsem ve svém popisu severoirského parlamentního uspořádání udělal chybu. Později jsem si to ověřil a měla pravdu.

V Norsku by pořad *Chcete být milionářem?* zbankrotoval, protože odkud chcete brát záludné otázky, které by chránily nejvyšší odměny, když tam lidé vědí úplně všechno?

A nejde jen o vzdělání a estetiku. I zdravotnictví je na takové úrovni, že od roku 1982 v Norsku nikdo neumřel.

Za to vše Norové vděčí jedinému – vysokému zdanění. Trochu jsem zapátral na internetu a vyšlo mi, že skrze složitou daňovou soustavu odevzdává každý občan státu zhruba 102 procent svých výdělků. Tedy alespoň ti, kdo vydělávají méně než tři sta tisíc liber ročně. Bohatší lidé odevzdávají 150 procent. K tomu si připočtete DPH, díky níž stojí všechno od milionu liber výš, snad s výjimkou automobilů, které stojí deset milionů.

Je to zvláštní. Skalní socialismus nefunguje, pokud vám do země přijde v těžkých botách a beranici. Ale oblečte mu bílý rolákový svetr a najednou funguje jedna báseň. Obzvlášť když má k dispozici obří zásoby ropy.

V rozličných blízkovýchodních zemích, které rovněž sedí na hojných ložiscích černého zlata, jdou peníze z prodeje rovnou do kapes členům královské rodiny, kteří si za ně kupují jachty a hodinky. V Rusku putují petrodolary na účty zahraničních fotbalistů a v Británii a Americe akcionářům těžařských společností. V Norsku však největšího těžaře vlastní z 67 procent stát.

Když tedy shrábne ropné dividendy, zabaví občanům veškerý výtěžek a ještě si naučtuje dvě stě milionů pokaždé, když si turista koupí v hospodě pivo, je výsledek nasnadě. Dáme-li stranou obskurní státečky typu Kataru, Lucemburska či Singapuru, je Norsko nejbohatší regulérní zemí světa. Proč bychom jej tedy nemohli napodobit?

Na to je prostá odpověď. Nechali byste svého poslance řídit gigantickou ropnou společností? Myslím to vážně. Všechno to rafinování a převážení a vyjednávání na složitých mezinárodních setkáních je dost náročná práce a já si nejsem jist, zda byste ji svěřili někomu, kdo se dostal k funkci jen díky sympatickému úsměvu a bujné kšticí.

A nezapomínejme ani, že Gordon Brown se celé dny hrbil nad odbornými knihami, a přesto se mu nějak podařilo rozprodat půlku našich zlatých rezerv zrovna v době, kdy cena zlata lenošila na historickém dně. Podobně bychom dopadli, kdybychom nějakému politikovi svěřili svá ropná ložiska.

A co pak? Jak ho kontaktujete, budete-li chtít vyjádřit svou nespokojenost? Víte vůbec, jak se jmenuje? Kde bydlí? Jestli je to vůbec „on“?

V tom mají malé země jako Norsko nespornou výhodu. Pravděpodobnost, že s premiérem jste chodili do školy a že soused dělá ministra dopravy, je tam vcelku vysoká. Takže když cestou domů vjedete do výmolu, můžete se za ním stavit a poprosit jej, aby s tím něco udělal. Znamená to, že systém politické zodpovědnosti opravdu funguje. Ministr financí ví, že když už vám konfiskuje všechny peníze, musí se hodně snažit, aby je utrácel hospodárně a s rozumem. Jinak jej příští víkend v supermarketu dloubnete do oka.

To se v tak lidnaté zemi, jako je ta naše, nemůže stát, protože se s vámi vsadím, že svého poslance jste v místním supermarketu nikdy nepotkali. Ani nikde jinde. A to zase znamená, že on zase nikdy nepotkal vás, takže má k vašim penězům poněkud ležerní vztah. Proto není divu, že když jsme všechno znárodnili, nic najednou nefungovalo.

Řešení je tedy zdánlivě prosté – větší decentralizace a přesun moci do regionů. Rozlámat Británii na malé kousky, protože v takové zemi byste měli mnohem větší šanci osobně znát lidi, kteří za vás utrácejí vaše peníze.

Zní to náramně rozumně a osvíceně, jen dokud se nepodíváte na londýnskou čtvrť Tower Hamlets nebo města jako Rotherham. Tam vládnou místní lidé, znamená to však, že vládnou dobře? Odvádějí kvalitní manažerskou práci? Věřili byste svému radnímu, že hospodárně vytěží ropu ze dna Severního moře a pak ji prodá na světových trzích za co nejlepší cenu? Ani já ne. Protože ani já nevím, jak se jmenuje.

A v tom je jádro pudla. Z nedávných průzkumů vyplývá, že asi 70 procent britské populace neví, jak se jmenují sousedé příjmením a čím se živí.

Takže to vypadá, že jediní lidé, které doopravdy známe a jimž bychom se nebáli svěřit své peníze, jsou naši vlastní příbuzní. Proto u nás norský systém nemůže fungovat. Protože my, na rozdíl od Norů, bychom nejraději neplatili žádné daně.

7. prosince 2014

Vařit neumějí, nehodlají se to učit a všechno chtějí na stříbrném podnose – generace Lenora

Minulý týden konzervativní baronka Jenkinová odložila na chvíli mobil, na kterém ve Sněmovně lordů hraje *Angry Birds*, svolala hlouček prostého lidu ze svého podzámčí a prohlásila, že v Británii dnes bují dobročinné jídelny, poněvadž „chudí neumějí vařit“.

Přirozeně ji všichni odsoudili jako další příklad politika zcela odtrženého od reality obyčejných, tvrdě pracujících rodin, načež se musela vlastnoručně upálit u křilu za čarodějnictví. A to je škoda, protože měla pravdu.

Ovšemže když si vezmeme celý širý svět, bylo by krajně pošetilé tvrdit, že chudí neumějí vařit. Projdete-li se bočními uličkami Kalkaty či Tanzanie, potkáte zástupy extrémně nemajetných lidí, kteří připravují jídlo, na které se jen sbíhají sliny. Tou vůbec nejchutnější věcí, jakou jsem kdy měl v ústech, byla vietnamská nudlová polévka pho, kterou na chodníku vařila žena, která měla víc bradavic než zubů.

V Británii je to jiné. Minulý týden se na televizních obrazovkách objevil jistý mladý pár a prohlásil, že jsou tak chudí, že každý večer uléhají na lože s kručícím žaludkem. Možná. Na druhé straně bydlí v normálním domě s normální střechou a lékařskou péčí mají dostupnou a zdarma. Jejich ulice je navíc osvětlená, a pokud se vyskytne nějaký problém, zavolají policii a ta jim pomůže. Chudí? Kdepak, oni jen netuší, co to slovo znamená doopravdy.

Kdyby opravdu hladověli, a myslím tím pořádně, na smrt, obcházeli by okolní aleje a trhali jablka a třešně. Zkrátka si musíme přiznat, že někteří naši spoluobčané jsou tak přitroublí, zhýčkaní a pohodlní, že profesionální kuchař je pro ně mimozemšťan z vesmíru a televizní souťeže ve vaření vědecká fantastika. Teda ne že by věděli, co je to věda. Nebo fantastika. Nebo trouba.

Vysedávají ve svých koženkových dvojkřeslech před obří plazmovou televizí, kterou si koupili z dávek, a čekají, že jim nejspíš sám premiér přinese kyblík kuřat z KFC a bednu piv. A když se tak nestane, začnou tvrdit, že hladovějí.

Zástupu středolevých voličů okamžitě zvlhnou oči, když si uvědomí, že leckterý jejich bližní by vzal s povděkem toho konzervovaného lososa a krabí paštiku, kterou posledních čtyřicet let skladují vzadu ve spíži. A že by mohli obojí odevzdat charitě.

To nevyhnutelně vede k tomu, že rozliční pošuci v sutanách a mitrácích začnou bédovat, jaká je to prý ostuda, že v tak bohaté zemi jako

Británie musejí někteří lidé přežívat na dobročinných darech. Načež se houfy kavárenských sandálistů začnou dožadovat, aby potraviny chudým obstarával namísto dobrovolníků stát.

Uáááá. Čím tihle lidé přemýšlejí? Totéž bychom přece mohli říct o každé dobročinné aktivitě. Proč ten chudý kluk, který loni umřel na rakovinu, musel spoléhat na to, že se na výzkum této choroby vybere dost peněz přes Twitter? Není snad i to role státu? A co péče o vojáky, kteří ve službě vlasti přišli o nohy? Nebo všechny ty důležité budovy, které je potřeba opravit? Nebo kachny a včely, jimž hrozí vyhynutí?

Já se však musím ptát – svěřili byste politikům osud amazonské rosníčky? Tak vidíte. Ani já ne.

Osobně bych do „potravinové banky“ nikdy nic neodnesl – přinejmenším ne v téhle zemi – ale pokud se chce nějaká dobrosrdečná penzistka podělit o konzervu kukuřice a balíček keksů, komu by to vadilo? Mně určitě ne, příjemci dotyčných pochoutek taky ne a už vůbec ne naší důchodkyni, která může večer uléhat do postele s příjemným pocitem, že někomu pomohla.

A to právě církevní špičky a jejich komunistické kohorty nedokážou pochopit, i kdybyste jim to do těch jejich natvrdlých lebek vtlučkali stokrát. Pokud všem a všude začne pomáhat erár, vytlačí veškerou osobní dobročinnost do zámezí.

Dovedete si navíc představit, jak by dopadla taková potravinová banka, kdyby ji dostal do ruky stát? Všichni zaměstnanci by museli okamžitě začít nosit reflexní vesty a od rána do večera by vypisovali formuláře stvrzující, že veškeré jídlo sklidil nejpozději včera udržitelně organickým způsobem tradiční malý zemědělec.

Dále by se do ní přes všechny ty vozíčkářské rampy nikdo nedostal a pulty by zely prázdnotou, protože potravinám buď prošla lhůta, nebo nesplnily nějakou obskurní evropskou směrnici o normovaném tvaru.

Kdy lidem konečně dojde, že stát by nedokázal spolehlivě řídit ani kolo? A kdybychom mu svěřili krmení blbců a lenochů, vypukla by zanedlouho epidemie průjmu a v ulicích by se začalo ozývat volání: „Vyneste mrtvé!“

Dnes vypadá situace tak, že máme zástupy přihlouplých spoluobčanů, kteří si myslí, že sušenky rostou na stromech a špagety prší z nebe, a přes den šoupavým krokem obcházejí dávno zavřené diskontní prodejny nebo si krátí čas hovory s velkorysými sousedy, kteří mají chvílku volného času. A to mi připadá v pořádku.

Přesto všechno bych rád baronku Jenkinovou poopravil. Místo „chudí lidé neumějí vařit“ měla říct „chudým lidem se do vaření nechce“. Oni

chtějí jídlo už hotové, osolené a zabalené, které by jim jen ohřáli v mikrovlnce a donesli na stříbrném podnose lidé, co se živí prací a na konci měsíce jim zbývá dost peněz i pro druhé.

14. prosince 2014